

Geriatrya i pielęgniarstwo geriatryczne : podręcznik dla studiów medycznych redakcja naukowa Katarzyna Wieczorowska-Tobis, Dorota Talarska
autorzy Grażyna Bączyk [i 50 pozostałych]

Spis treści

CZĘŚĆ I GERONTOLOGIA	21
1. Charakterystyka procesu starzenia się	23
1.1. Aspekt biologiczny – Janusz Witowski	23
1.1.1. Starzenie się a choroba	23
1.1.2. Starzenie się a czas życia	24
1.1.3. Starzenie się w aspekcie genetycznym i ewolucyjnym	25
1.1.4. Teorie objaśniające mechanizm starzenia się	26
1.1.5. Progeria	28
1.1.6. Starzenie się komórek	28
1.1.7. Starzenie się a nowotwory	29
1.1.8. Restrykcja kaloryczna	30
1.2. Aspekt psychologiczny – Anna Izabela Brzezińska	32
1.2.1. Podział okresu późnej dorosłości na etapy	32
1.2.2. Czynniki wpływające na poczucie jakości życia w okresie późnej dorosłości	32
1.2.3. Zmiany w sferze poznawczej	34
1.2.4. Zmiany w sferze emocjonalnej	34
1.2.5. Zmiany w sferze społecznej	35
1.2.6. Religijność i sfera duchowa	35
1.2.7. Kryzys tożsamości w późnym okresie dorosłości	36
1.2.8. Nieuniknione doświadczenia utraty	36
1.2.9. Społeczne źródła zagrożeń rozwoju w okresie późnej dorosłości	38
1.2.10. Rola rodziny w podtrzymaniu wysokiej jakości życia osób starszych	39
1.3. Aspekt socjoekonomiczny – Piotr Błędowski	41
1.3.1. Populacja osób starszych w Polsce – cechy charakterystyczne	41
1.3.2. Osoby starsze w rodzinie i społeczeństwie	44
1.3.3. Ekonomiczne konsekwencje demograficznego starzenia się ludności	46
1.3.4. Pozycja ludzi starszych na rynku pracy	47
1.4. Starzenie się ludności jako proces demograficzny – Piotr Szukalski	49
2. Zmiany narządowe towarzyszące procesowi starzenia się – Barbara Bień	58
2.1. Następstwa starzenia się na poziomie narządowym	58
2.1.1. Układ krążenia	59
2.1.2. Układ nerwowy	60
2.1.3. Narządy zmysłów	60
2.1.4. Układ kostno-stawowy	61
2.1.5. Układ pokarmowy	63
2.1.6. Układ moczowy	63
2.1.7. Układ hormonalny	64
2.1.8. Układ immunologiczny	64
2.1.9. Układ oddechowy	65
2.2. Następstwa starzenia się na poziomie organizmu	65
3. Problemy psychospołeczne osób w starszym wieku – Hanna Kachaniuk	68
3.1. Osamotnienie i samotność	68
3.2. Przeżywanie żałoby	69
3.3. Agresja i przemoc jako następstwo poczucia zagrożenia i bezradności	70

3.4. Strategie adaptacji do starości	71
3.5. Wydłużenie aktywności zawodowej	72
3.6. Alkoholizm	73
4. Promocja zdrowia wobec osób w wieku podeszłym – Maria Biskupska	75
4.1. Mity i prawdziwe determinanty dotyczące procesu starzenia się	75
4.2. Aktywne starzenie się	76
4.2.1. Działania na rzecz aktywnego starzenia się	77
5. Zastosowanie modeli pielęgnowania w opiece nad pacjentem w wieku podeszłym – Dorota Talarska	83
5.1. Model aktywności życiowych	84
5.2. Analiza stanu pacjenta z wykorzystaniem modelu aktywności życiowych	87
CZĘŚĆ II SPECYFIKA CHOROBOWOŚCI U STARSZYCH PACJENTÓW	91
6. Typowe cechy medycyny geriatrycznej – Katarzyna Wieczorowska-Tobis	93
6.1. Hipotonia ortostatyczna	95
6.2. Frailty – zespół kruchości/zespół słabości	97
7. Analiza sprawności funkcjonalnej pacjenta geriatrycznego. Rola pielęgniarki w zespole geriatrycznym – Ewa Borowiak, Tomasz Kostka	99
8. Odrębności przebiegu wybranych stanów patologicznych w starości	117
8.1. Układ nerwowy	117
8.1.1. Choroba Parkinsona – Tadeusz Andrzej Mendel	117
8.1.2. Udar mózgu – Tadeusz Andrzej Mendel	122
8.1.3. Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu nerwowego – Halina Trzeciak	127
8.2. Układ krążenia	143
8.2.1. Niewydolność serca – Jolanta Życzkowska	143
8.2.2. Choroba niedokrwienna serca w wieku podeszłym – Anna Skalska	148
8.2.3. Nadciśnienie tętnicze w wieku podeszłym – Barbara Gryglewska	156
8.2.4. Miażdżycy – Barbara Gryglewska	162
8.2.5. Zaburzenia rytmu serca u chorych w starszym wieku – Dariusz Kozłowski	167
8.2.6. Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych zaburzeniach układu krążenia – Lucyna Płaszewska-Żywko	174
8.3. Układ oddechowy – Ewa Pisarczyk-Bogacka, Krystyna Misiak, Zbigniew Machaj, Izabela Wróblewska	185
8.3.1. Zapalenia płuc	185
8.3.2. Choroby obturacyjne	186
8.3.3. Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu oddechowego	190
8.4. Układ pokarmowy – Jan Szewieczek, Ewa Nowakowska-Duława	200
8.4.1. Choroba wrzodowa	200
8.4.2. Zaparcie	203
8.4.3. Biegunka	208
8.4.4. Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych chorobach układu pokarmowego – Elżbieta Kopczyńska	214
8.5. Układ endokrynologiczny	226
8.5.1. Cukrzyca – Jarosław Derejczyk, Katarzyna Wieczorowska-Tobis	226
8.5.2. Choroby tarczycy – Katarzyna Wieczorowska-Tobis	233
8.5.3. Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu endokrynologicznego – Joanna Stanisławska, Elżbieta Drozd-Gajdus	236
8.6. Układ moczowy	249

8.6.1. Zakażenia układu moczowego – Michał Cisek, Leszek Pączek	249
8.6.2. Odwodnienie – Michał Cisek, Leszek Pączek	252
8.6.3. Specyfika postępowania pielęgniarskiego w wybranych chorobach układu moczowego – Łukasz Czyżewski, Anna Kraszczyńska	254
8.7. Układ ruchu	264
8.7.1. Osteoporoza – Krzysztof Galus	264
8.7.2. Choroba zwyrodnieniowa stawów – Włodzimierz Samborski	271
8.7.3. Reumatoidalne zapalenie stawów – Włodzimierz Samborski	276
8.7.4. Specyfika postępowania pielęgniarskiego w wybranych patologiach układu ruchu – Grażyna Bączek	281
8.7.5. Opieka nad pacjentem po endoprotezoplastyce stawów – Aleksandra Zielińska	289
9. Wybrane wielkie zespoły geriatryczne	297
9.1. Nietrzymanie moczu i stolca – Arkadiusz Styszyński, Urszula Kwapisz	297
9.1.1. Nietrzymanie moczu	297
9.1.2. Nietrzymanie stolca	304
9.2. Upadki i zaburzenia lokomocji – Kornelia Kędziora-Kornatowska, Monika Biercewicz	307
9.2.1. Przyczyny upadków	308
9.2.2. Konsekwencje upadków	310
9.2.3. Profilaktyka upadków	311
9.3. Otępienie – Alicja Klich-Rączka	315
9.3.1. Choroba Alzheimera	315
9.3.2. Rozpoznawanie otępień	318
9.3.3. Leczenie otępień	319
9.3.4. Pielęgowanie chorych z otępieniem	321
9.4. Depresja – Tadeusz Parnowski	326
9.5. Psychoedukacja, psychoterapia i opieka pielęgniarska jako działania optymalizujące funkcjonowanie społeczne osób starszych z zaburzeniami psychicznymi – Krystyna Górna, Katarzyna Gołębiowska	333
9.5.1. Psychoedukacja	333
9.5.2. Psychoterapia	334
9.5.3. Opieka pielęgniarska	335
10. Czynniki wpływające na przebieg działań opiekuńczo-pielęgnacyjnych wobec osób w wieku podeszłym	345
10.1. Specyfika czynności pielęgnacyjno-higienicznych wobec osób starszych – Maria Stachowska, Magdalena Strugała	345
10.2. Specyficzne problemy wynikające ze sprawowania opieki w warunkach domowych – Halina Doroszkievicz	351
10.2.1. Uwarunkowania zapotrzebowania na opiekę nad osobami starszymi	351
10.2.2. Zmiany w rodzinie a możliwości zapewnienia opieki osobom starszym w warunkach domowych	352
10.2.3. Problemy opieki w warunkach domowych na przykładzie osoby starszej z otępieniem	355
10.3. Komunikacja ze starszym pacjentem z uwzględnieniem zaburzeń wzroku i słuchu oraz zaburzeń funkcji poznawczych – Magdalena Strugała	359
10.3.1. Komunikowanie się z osobą starszą o upośledzonym wzroku	359
10.3.2. Komunikowanie się z osobą starszą z zaburzeniami słuchu	361
10.3.3. Komunikowanie się z osobą starszą z zaburzeniami poznawczymi	363
10.3.4. Komunikowanie się z pacjentem z afazją	364
10.4. Pielęgowanie skóry u osób w podeszłym wieku – Irena Blenke-Krysiak	366
10.4.1. Ochrona przed czynnikami niekorzystnymi dla skóry	370
10.4.2. Wspomaganie osłabionych funkcji skóry	372
10.4.3. Higiena ciała	374

10.4.4. Przywracanie nawilżenia skóry	377	
10.5. Odleżyny – Irena Blenke-Krysiak	383	
10.5.1. Wprowadzenie	383	
10.5.2. Zapobieganie odleżynom	388	
10.5.3. Wystąpienie odleżyny – postępowanie	395	
10.5.4. Powikłania ran odleżynowych	401	
10.6. Owrzodzenia podudzi – Zyta Beata Wojszel	402	
10.6.1. Etiologia owrzodzeń podudzi		402
10.6.2. Leczenie owrzodzeń podudzi		403
10.6.3. Profilaktyka owrzodzeń podudzi		407
10.7. Delirium – Andrzej Jóźwiak	408	
10.8. Pacjent dializowany – Beata Hornik, Jan Duława		411
10.8.1. Hemodializa	412	
10.8.2. Dializa otrzewnowa		414
10.9. Pacjent ze stomią – Elżbieta Kopczyńska, Lech Cierpka		418
10.10. Eliminacja i profilaktyka bólu w starości – Hanna Kachaniuk	422	
10.10.1. Diagnostyka bólu		423
10.10.2. Profilaktyka i leczenie bólu		427
11. Wybrane aspekty żywienia osób starszych	433	
11.1. Zasady odżywiania w starszym wieku – Marian Grzymisławski	433	
11.2. Niedożywienie – Zyta Beata Wojszel	440	
11.3. Otyłość – Marian Grzymisławski, Katarzyna Wieczorowska-Tobis	445	
12. Opieka nad pacjentem starszym w okresie okołoperacyjnym – Beata Skokowska	451	
12.1. Wiek jako czynnik ryzyka leczenia operacyjnego		451
12.2. Przedoperacyjna ocena i postępowanie okołoperacyjne		452
12.3. Nadzór i monitorowanie w okresie pooperacyjnym		454
13. Zasady usprawniania starszych pacjentów – Tomasz Kostka	457	
13.1. Kinezyterapia	458	
13.2. Inne metody usprawniania	459	
13.3. Rehabilitacja w chorobach układu krążenia		460
13.4. Rehabilitacja w chorobach układu ruchu		461
13.5. Zapobieganie hipokinezji	461	
13.6. Inne specyficzne problemy usprawniania osób starszych		462
14. Jakość życia osób starszych – Krystyna Górna, Krystyna Jaracz		465
14.1. Specyfika jakości życia osób starszych		466
15. Zasady medycyny paliatywnej w odniesieniu do pacjentów starszych	469	
15.1. Wprowadzenie – Katarzyna Wieczorowska-Tobis	469	
15.2. Zasady postępowania ze starszym pacjentem w terminalnej fazie choroby – Maria Stachowska		472
16. Podstawowe zasady farmakoterapii geriatrycznej – Agnieszka Neumann-Podczaska, Katarzyna Wieczorowska-Tobis	475	
16.1. Rola personelu pielęgniarstwa w ograniczaniu błędów popełnianych przez pacjentów w czasie pobierania leków	477	
16.2. Niepodatność pacjenta na zalecenia dotyczące leczenia		479
17. Opieka stomatologiczna nad starszym pacjentem	481	
17.1. Wprowadzenie – Ryszard Koczorowski	481	
17.2. Rola pielęgniarki w sprawowaniu opieki – Magdalena Strugała	487	

18. Interpretacja istotnych dla pielęgnacji objawów i wyników badań u chorych w starszym wieku – Jarosław Derejczyk 491

CZĘŚĆ III ORGANIZACJA OPIEKI NAD STARSZYM PACJENTEM 501

19. Formy opieki nad starszym pacjentem stosowane w Polsce 503

19.1. Podstawowa opieka zdrowotna – Maria Stachowska, Marlena Szewczyczak 503

19.1.1. Pielęgniarska opieka długoterminowa 505

19.2. Wybrane formy opieki instytucjonalnej nad starszym pacjentem – Hanna Kachaniuk 508

20. Wybrane europejskie modele opieki geriatrycznej – Dorota Talarska 515

21. Telemedyczna opieka geriatryczna – Aleksandra Suwalska 523

21.1. Wstęp 523

21.2. Definicje pojęć 523

21.3. Przykłady zastosowania technologii w opiece zdrowotnej 524

Test sprawdzający zdobytą wiedzę 528

Literatura uzupełniająca 538

Skorowidz 541